

Bevidsthed er heller ikke dig selv

Et citat fra Nagardjuna om bevidsthedens tomhed

Som den er, således *synes* den ikke,
som den synes, således *er* den ikke;
bevidsthed er af sin natur uden Selv
[uden egen-natur, sanskrit: *svabhava*],
bevidsthed har intet andet grundlag [= *sunyata*].

Verset er et citat fra Nagardjuna's værk:
Bodhicittavivarana - forklaring af
Bodhicitta. Bogen er oversat til dansk af
Christian Lindtner og indgår i skrift
samlingen: Indiske Studier 2 -
Nagardjuna's filosofiske værker, oversat
og indledet af Chr. Lindtner, Akademisk
Forlag, København. Citat fra side: 44.
(1982. ISBN: 87-500-2388-8.)

Billedet viser Nagardjuna.

Således forklarer Nagardjuna, at der heller ikke er noget Selv ved de forskellige slags bevidsthed. Bevidsthed er både evnen til at vide og selve sådan faktisk opfattelse af viden.

Der er både bevidsthed om sindets rummelighed og om oplevelserne i det mentale rum, men denne vished er noget, som opleves – den er ikke det samme, som det at være vidne til bevidstheds udfoldelse.

Det at være vidne til sine oplevelser og sit sind, er ikke noget essentielt – der er ingen egentlig egen-natur – men en relation: der er ikke oplevelser uden en begrebs mæssig oplever til at opleve det hele. Denne relation forekommer umiddelbart indlysende, mens der samtidigt kun kan fastslås et *begreb* om vidnet, som det eneste virkelige Selv.

Men det virkelige Selv kan ikke være blot et begreb eller en tanke. En tanke og begreb er en oplevelse. Opleveren har oplevelsen af et sådant begreb. Alene derfor er du selv som vidne til dine oplevelser ikke noget begreb overhovedet. Bevidsthed er at opleve, så bevidsthed, skønt det er betingelsen for oplevelserne, er en egenskab ved sindet og oplevelser og ikke opleveren eller Selvet eller vidnet til oplevelser. Vidnet eller observatøren kan heller ikke placeres blandt de andre 4 skandha'er. Begrebsmæssigt havner vidnet altid sammen med oplevelser, skønt tilsyneladende adskilt fra dem. Betingelsen for oplevelse er bevidsthed, som er noget, du har – ikke noget, du er.

Men når du ikke er oplevelser, og heller ikke er sindet, hvad eller hvor er du så? Stedet kan ikke udpeges, og du kan ikke være noget, som bare ligner en oplevelse, vel? Og som sagt, en blot og bar tanke er du naturligvis heller ikke. Så der er ikke noget Selv nogetsteds.

Lama Tendar Olaf Høyer.